

Vlaams
Parlement

vergadering **C58 – LEE8**
zittingsjaar 2012-2013

Handelingen

Commissievergadering

Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening
en Onroerend Erfgoed

van 11 december 2012

INHOUD

Vraag om uitleg van mevrouw Marleen Van den Eynde tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over de stijging van de hoeveelheid huishoudelijk afval - 385 (2012-2013)	3
Vraag om uitleg van de heer Hermes Sanctorum tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over de blootstelling van kinderen aan hormoonverstorende stoffen - 391 (2012-2013)	5
■	

Voorzitter: de heer Bart Martens

Vraag om uitleg van mevrouw Marleen Van den Eynde tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over de stijging van de hoeveelheid huishoudelijk afval - 385 (2012-2013)

De voorzitter: Mevrouw Van den Eynde heeft het woord.

Mevrouw Marleen Van den Eynde: Voorzitter, minister, collega's, uit de jaarlijkse inventaris van de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM) over de inzameling van het huishoudelijk afval blijkt dat in tegenstelling tot de voorbije jaren, de hoeveelheid huishoudelijk afval opnieuw gestegen is. In 2011 heeft elke Vlaming gemiddeld 524 kilogram huishoudelijk afval ingezameld. Dit betekent een stijging van 44.140 ton of 3 kilogram per inwoner.

Minister, volgens uw persmededeling is de stijging hoofdzakelijk te wijten aan een verhoging van het selectief ingezamelde afval dat apart wordt opgehaald voor recyclage. Dit is eerder een positief gegeven. De hoeveelheid restafval daarentegen kent net zoals in 2010 ook een stijging. In 2007 was er 957.748 ton restafval, in 2008 was er 947.000 ton en in 2009 was er 932.000 ton. Dat is telkens een gevoelige daling. In 2010 is er dan opnieuw een stijging tot 943.000 ton, in 2011 zelfs tot 951.000 ton. Met andere woorden: de laatste twee jaar stijgt de hoeveelheid restafval of te verbranden afval met ongeveer 20.000 ton. Dit is echter niet zo'n positief gegeven. Die tendens van de laatste twee jaar mag onder geen beding worden voortgezet. Nochtans wordt deze negatieve tendens in de persmededeling op geen enkele manier commentariseerd of uitgelegd. Er wordt enkel verwezen naar de stijging van de hoeveelheid selectief afval.

De inspanningen die vorig jaar werden aangekondigd, om de gemeenten die nog steeds meer dan de beoogde 150 kilogram restafval produceren per inwoner, te begeleiden, hebben slechts weinig zoden aan de dijk gebracht. Slechts één gemeente zou de beoogde 150 kilogram hebben behaald.

Vlaanderen wordt door Europa als een belangrijke partner beschouwd om de lidstaten ertoe aan te zetten meer recycleerbare afvalstromen in te zamelen. Nochtans lijkt het er steeds meer op dat Vlaanderen de laatste jaren stilstaat. Er worden geen nieuwe selectieve afvalstromen meer gecreëerd, waardoor een effectieve daling van de hoeveelheid restafval niet meer mogelijk is.

Minister, waarom wordt via de persmededeling 'verdoezeld' dat er een stijging van de hoeveelheid restafval is in de voorbije twee jaar? In hoeverre wordt er een onderzoek gevoerd naar deze stijging van de laatste twee jaar? Deze tendens mag niet worden voortgezet. Er zijn de laatste jaren goede resultaten geweest, maar de laatste twee jaar is er weer een stijging. Waarom wordt deze situatie niet aangegrepen om nieuwe initiatieven te ontwikkelen? Ik denk dat iedereen ervoor te vinden is om nog meer selectief afval in te zamelen. We hebben er al meermaals naar gevraagd, maar we krijgen geen bevestigend antwoord. Waarom heeft slechts één achterlopende gemeente een inhaalbeweging gemaakt inzake de daling van de restafvalcijfers, ondanks de extra begeleiding van de OVAM?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Mevrouw Van den Eynde, er is absoluut niets 'verdoezeld'. Ik zal u uitleggen wat de situatie is.

Ik zal u de cijfers geven. De stijging van de hoeveelheid restafval in de jaren 2010 en 2011 is zeer beperkt. In 2009 bedroeg de hoeveelheid restafval 149,21 kilo per persoon, in 2010 149,60 kilo per persoon en in 2011 149,87 kilo per persoon. Er kan dus eerder gesproken worden van een stabilisatie. De totale hoeveelheid restafval is toegenomen, omdat er een stijging van de bevolking is. Bovendien waren de bevolkingscijfers op 1 januari 2012 bij het

publiceren van de cijfers 2011 nog niet beschikbaar. Men maakt dus altijd een schatting van het bevolkingsaantal. De eerste berichten over de resultaten van het restafval hebben het over een veel hoger getal dan de latere berichten waarin men ook het bevolkingscijfer kende. Dit cijfer zal in de loop van 2013 ook worden bijgesteld op basis van de exacte bevolkingscijfers. De schatting werd ook in 2011 gebruikt en wordt dus ook telkens gecorrigeerd. Voor het derde jaar op rij is het streefcijfer van maximaal 150 kilo restafval per inwoner op Vlaams niveau behaald. Er wordt uitdrukkelijk naar verwezen in het persbericht en alle cijfers worden er absoluut geduid.

Er is dus geen stijging in de afgelopen twee jaar. Het is dus ook niet aan de orde om daar onderzoek naar te voeren. Er is een harmonisatie van de tarieven voor huisvuil – op basis van het Materialendecreet – en grofvuil, waardoor ook in de toekomst de restafvalcijfers onder het streefcijfer van 150 kilo zullen blijven.

De OVAM blijft onderzoeken uitvoeren om het restafvalcijfer verder te doen afnemen. Zo wordt in samenspraak met de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) een code van goede praktijk opgesteld voor de inzameling van grofvuil. Daarnaast voeren de OVAM en de Interregionale Verpakkingscommissie (IVC) onderzoek naar de selectieve inzameling van harde kunststoffen en de eventuele uitbreiding van de p-fractie in het pmd-afval (plastic flessen, metaalverpakkingen, drankkartons). Intussen blijft de OVAM ook de gemeenten met een restafvalcijfer hoger dan 180 kilo per inwoner begeleiden.

Hoe zit het nu met de gemeenten die 180 kilogram halen? Het aantal gemeenten met meer dan 180 kilogram per inwoner is tussen 2010 en 2011 afgenomen met één gemeente. In 2010 was dit aantal verminderd met tien, dat klopt, maar in 2011 bleven er nog negen gemeenten over. Dit zijn echter niet dezelfde gemeenten als in 2010. De gemeenten die begeleiding kregen, hebben nu lagere restafvalcijfers terwijl sommige andere gemeenten nu hogere cijfers hebben. Ondanks de stagnatie op Vlaams niveau, treedt er in sommige gemeenten geen daling of stagnatie op, maar is de hoeveelheid restafval opnieuw gestegen.

Er zijn dus een aantal gemeenten die in 2010 nog minder dan 180 kilogram restafval per inwoner voortbrachten, maar die in 2011 meer dan 180 kilogram per inwoner produceerden. Het cijfer 'één' slaat dus eigenlijk niet op één gemeente, het is een schommeling die we merken. Het gaat voornamelijk over gemeenten van de intergemeentelijke vereniging Haviland. Het grofvuil van de gemeenten van Haviland wordt sinds 1 juli 2011 niet meer uitgesorteerd alvorens het wordt afgevoerd. Dat heeft voor een sterke toename van het restafval bij een aantal Haviland-gemeenten gezorgd. U ziet dat we de situatie goed opvolgen en dat we meestal ook weten wat de oorzaak is. Een aantal van die gemeenten had voordien al een hoog restafvalcijfer, net onder 180 kilogram per inwoner. In 2013 zullen we er de focus op leggen, we zullen dit samen met de gemeenten bekijken.

Dit is de stand van zaken, mevrouw Van den Eynde, en een correcte duiding van de cijfers die u hebt vastgesteld.

De voorzitter: Mevrouw Van den Eynde heeft het woord.

Mevrouw Marleen Van den Eynde: Voorzitter, minister, ik heb een aantal opmerkingen. U spreekt in percentages en dan is het verschil altijd kleiner dan wanneer men spreekt in werkelijke tonnages. 20.000 ton afval meer klinkt natuurlijk heel anders dan 0,27 procent. Het gaat om de perceptie.

De toename van de bevolking is wel een plausibele verklaring, maar dat kan ik nergens opmaken uit uw persmededeling, er wordt geen melding van gemaakt. Het feit dat de bevolking stijgt, is een belangrijk aandachtspunt voor veel problemen in ons land, ook voor het afvalbeleid.

We blijven nog steeds op onze honger zitten. U kondigt nu misschien wel een aantal bijkomende initiatieven aan, maar het valt nog af te wachten hoe de situatie in de toekomst

evolueert. Ik stel alleen maar vast, minister, dat uw persmededeling heel onvolledig is, waardoor de perceptie helemaal anders was.

De voorzitter: De heer Sanctorum heeft het woord.

De heer Hermes Sanctorum: De minister haalt natuurlijk graag de positieve elementen uit de cijfers om op basis daarvan te communiceren, maar goed.

Minister, wat mij telkens opvalt in de cijfers, is de grote regionale spreiding. U hebt er daarnet naar verwezen, er zijn inderdaad nog altijd een aantal gemeenten die boven 180 kilogram per persoon zitten. Ze worden inderdaad begeleid door de OVAM, maar ik stel me toch vragen bij de impuls vanuit de Vlaamse overheid ten aanzien van die gemeenten. We hebben deze discussie trouwens al vaker gevoerd. Het gaat niet alleen over de hoeveelheid restafval, maar ook over de selectieve inzameling, de selectieve stromen. Volstaat het instrumentarium van de OVAM eigenlijk wel om maximaal in te zetten op het vermijden van afval en op ons duurzame materialenmodel dat we in Vlaanderen voor ogen hebben?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Mevrouw Van den Eynde, ik wil nog een keer herhalen dat het persbericht heel correct was en dat de duiding van alle cijfers erbij zat in bijlage, ook het bevolkingsaantal. Ik zie niet in dat we iets zouden verdoezelen. Ik heb ook de cijfers genoemd, niet de percentages, maar het aantal kilogram per persoon. Daaruit blijkt dat we eigenlijk gelijk blijven: in 2009 149,21 kilogram per persoon, in 2010 149,60 kilogram per persoon en in 2011 149,87 kilogram per persoon. Ik heb het aantal kilogram per inwoner genoemd, ik meen dus dat dit heel correct is en dat alles goed geduid werd. Trouwens, in de samenvatting, de bijlage van de OVAM, wordt dit ook heel goed uiteengezet.

Mijnheer Sanctorum, wat u zegt over de regionale spreiding, klopt. Het is natuurlijk een keuze geweest om in te zetten op de begeleiding van de gemeenten vanuit de OVAM zonder echt repressief op te treden. Ik wil nog een keer herhalen dat we door het Materialendecreet en de uitvoeringsbesluiten die we genomen hebben, toch een aantal andere wegen inslaan. Dat we voor het huisvuil tot een gelijkschakeling komen van de verschillende tarieven voor huisvuil en grofvuil, dat is nieuw. Er is zelfs al een beetje protest tegen gekomen van een aantal gemeenten, maar het is juist de bedoeling om wat meer instrumenten en meer gelijkheid te hebben zodat er minder afvaltoerisme is. Dit is een eerste stap in de richting van meer ingrijpen, meer sturen op dit vlak. Laten we nu eerst afwachten wat de resultaten ervan zijn. Wij zetten constant in op evaluatie, op het screenen van resultaten. Er kan altijd een bijsturing gebeuren, maar dit is een eerste belangrijke stap die we hier samen hebben gezet in het kader van het Materialendecreet. Hopelijk zullen we dan ook de resultaten ervan zien.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van de heer Hermes Sanctorum tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over de blootstelling van kinderen aan hormoonverstorende stoffen - 391 (2012-2013)

De voorzitter: De heer Sanctorum heeft het woord.

De heer Hermes Sanctorum: Minister, een en ander is gebleken uit een onderzoek dat mijn partij heeft besteld – dat zult u ondertussen wel al weten – van het Laboratorium voor Analytische en Milieuchemie van de Vrije Universiteit Brussel, de dienst aan de VUB die trouwens ook het Steunpunt Milieu en Gezondheid coördineert en die heel wat ervaring heeft op het vlak van blootstelling aan schadelijke stoffen. In dit geval ging het om hormoonverstorende stoffen, en meer specifiek gaat het om stoffen die ‘oestrogen like’ zijn en een gelijkaardige activiteit hebben als het vrouwelijke hormoon.

Wat is er gebeurd? Er werden twaalf kleuterklassen – een beperkt aantal, maar toch indicatief – onderzocht op een totale blootstelling aan endocriene verstoorders. De eerste belangrijke vaststelling is natuurlijk dat er hormoonverstorende stoffen in de klassen aanwezig zijn, daarvoor werden stofdeeltjes geanalyseerd. Opvallend was ook de grote spreiding, er was een range van 20, een factor 20 tussen het staal dat de laagste hoeveelheid hormoonverstorende stoffen bevatte en het staal dat het meest bevuild was.

Die hormoonverstorende stoffen staan centraal in het maatschappelijke debat omdat er een grote wetenschappelijke bezorgdheid over bestaat, niet alleen vanuit wetenschappelijke hoek maar ook bij de Wereldgezondheidsorganisatie en de Europese Commissie. Onlangs is er een rapport verschenen van het Europees Milieuagentschap, dat sterk de nadruk legt op het voorzorgsprincipe wanneer het gaat over die hormoonverstorende stoffen. Die stoffen zijn verwerkt in tal van dagelijkse toepassingen.

Binnen Europa wordt het fameuze REACH-programma (Registration, Evaluation, Authorisation and Restriction of Chemicals) toegepast. Dat gaat heel traag. Van de vele duizenden stoffen zijn er nog maar enkele tientallen volledig gescreend. Intussen worden die stoffen op grote schaal toegepast.

Af en toe gebeurt er eens iets specifiek voor kinderen. Er is het bekende voorbeeld van bisfenol A, dat nu wordt gemeden in toepassingen waar kleine kinderen mee in aanraking komen. In eerste instantie ging het om babyflesjes, nu komt er een uitbreiding naar fopspenen en dergelijke. Er zijn echter tal van andere stoffen die een gelijkaardige activiteit hebben. Al die stoffen werden gemeten in die kleuterklassen.

Het gaat hier over normering. Maar zelfs indien er in die klasjes toepassingen aanwezig zijn waar die hormoonverstorende stoffen in zitten, kan men via vrij eenvoudige maatregelen de blootstelling aan die stoffen vermijden of minimaliseren. Dat blijkt uit die studie.

Minister, het gaat hier in de eerste plaats om een federale/Europese regelgeving. Op Europees niveau moet dan ook worden gepleit voor een strenge en vooral snelle wetgeving. U kunt echter ook zelf iets ondernemen. Zo zou u het onderzoek kunnen uitbreiden en het opnemen in het verhaal van humane biomonitoring. Het Steunpunt Milieu en Gezondheid zou deze problematiek beter in kaart kunnen brengen.

Wat de scholen zelf betreft, kunt u overleg organiseren, eventueel samen met minister Smet, om deze problematiek aan te kaarten en deze eenvoudige maatregelen te laten implementeren door de scholen. Het lijkt me belangrijk dat de Vlaamse overheid rond de tafel gaat zitten met de scholen om dit probleem te bekijken.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Mevrouw Tinne Rombouts: Toen ik de berichtgeving las, vroeg ik me af wat er precies aan de hand is. Er kwamen ook heel wat reacties. De professor die het onderzoek mee heeft gevoerd, zei wel – en ik citeer: “dat het voorbarig is de studie onmiddellijk open te trekken naar vroeger of naar heel Vlaanderen. Het resultaat van de studie was verrassend maar paniekzaaijerij is zeker niet nodig.” Dat stelde me wel een beetje gerust ten aanzien van de eerste berichtgeving. De vraag is nu of deze belangrijke boodschap bij iedereen goed is aangekomen.

Als die stoffen effectief aanwezig zijn, moeten we rekening houden met de effecten ervan. Ik ben echter ook bezorgd over de wijze waarop daarover wordt gecommuniceerd en over de publieke opinie.

Minister, de heer Sanctorum heeft gezegd dat de studie is besteld door Groen. Hebt u echter zicht op de precieze opdrachtschrijving van die studie? Wat was de aanleiding om die studie te doen? Dat is belangrijk om weten alvorens men een studie beoordeelt. Bij wetenschappelijke studies is het belangrijk te weten wat de aanleiding en de precieze opdracht zijn.

De productnormering is inderdaad een federale en Europese bevoegdheid. De heer Sanctorum had het over acties ten aanzien van de scholen. Ik ben echter bezorgd over de communicatie daarover. Minister, vindt u het wenselijk om op basis van deze resultaten een grootschalige communicatie te organiseren? Staan we vandaag voldoende sterk om daarover met scholen te communiceren?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Er is een studie uitgevoerd door wetenschappers van de Dienst Analytische en Milieuchemie van de Vrije Universiteit Brussel in opdracht van Groen. Er zijn in totaal twaalf stalen genomen voor deze studie. Dat gebeurde op basis van een receptorgebaseerde techniek die een algemeen beeld geeft van de oestrogenverstorende effecten van een staal. Andere hormoonverstorende effecten worden niet opgenomen in deze techniek.

Mijnheer Sanctorum, dit is een belangrijk onderwerp waar we in de commissie al over gepraat hebben. We zijn al lang bezig met het terugdringen van hormoonverstorende stoffen. Het staat in het regeerakkoord en het staat ook uitdrukkelijk in mijn beleidsnota. We werken heel gericht rond de kwaliteit van de binnenlucht in Vlaanderen. Dit engagement staat in mijn beleidsnota en wordt uitgevoerd.

Ook wij hebben daar onderzoek naar gedaan. Er is in 2009 de BiBa-studie (Binnenlucht in Basisscholen) ‘Onderzoek naar de kwaliteit van de binnenlucht in scholen: invloed van het buitenmilieu, van ventilatie en van klasinrichting’ geweest, waarbij er 150 stalen genomen zijn. De resultaten van deze studie zijn raadpleegbaar op de website van de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO). Uiteraard is de luchtkwaliteit in de kleuterscholen daarin meegenomen. Een tweede onderzoek is gebeurd, namelijk ‘Verkenkend onderzoek naar de binnenmilieukwaliteit van duurzame gebouwen: invloed van buitenmilieu en ventilatie’. Dat gaat ook over de effecten van de ligging van scholen en dergelijke meer, naast wat er intern gebeurt, zoals het gebruik van schoonmaakmiddelen enzovoort. Uit de studie blijkt dat het gebruik van ontsmettingsproducten een effect heeft op de binnenluchtkwaliteit.

Om de concrete beleidsvertaling van dergelijk onderzoek in de praktijk te realiseren, wordt door middel van een structureel beleidsdomeinoverschrijdend overleg tussen het Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs (AGIO), het departement Onderwijs, de afdeling Toezicht Volksgezondheid en het Departement Leefmilieu, Natuur en Energie (LNE) continu aandacht besteed aan hoe de binnenluchtkwaliteit kan verbeteren.

De studie die u hebt laten uitvoeren, zullen wij ook in dat forum meenemen, mijnheer Sanctorum. We hebben ze trouwens al heel lang in bezit, van voor de grote communicatie is gebeurd. De studie was toen al opgevraagd door onze diensten. We nemen ze mee naar het forum en zullen bekijken of we bijkomende initiatieven moeten nemen.

Er zijn al heel wat bestaande initiatieven. Het is niet zo dat we op dit ogenblik niets doen. We hebben het project ‘Lekker Fris’ en het project ‘Air@school’. Scholen worden gesensibiliseerd om aandacht te hebben voor ventilatie. Een simpele tip is om in de winter tijdens de speeltijd het raam open te zetten en om in de zomer het raam op een kier te zetten, zodat er frisse lucht naar binnen kan. Er worden ook concrete tips gegeven rond het gebruik van schoonmaakproducten en de inrichting van de klaslokalen. Bij de aankoop van nieuw schoolmeubilair wordt vanuit dit project bijvoorbeeld aangeraden om gezonde, duurzame en bio-ecologische materialen te gebruiken. Er wordt geadviseerd om bijvoorbeeld linoleum als vloerbedekking te kiezen in plaats van textiel. In textiel blijven veel zwevende deeltjes zitten, in linoleum minder. Deze projecten zijn initiatieven van de afdeling Toezicht Volksgezondheid van het Agentschap Zorg en Gezondheid en de medisch milieukundigen bij het loco-regionaal gezondheidsoverleg en -organisatie (Logo).

In uw persbericht staat onder andere dat houten meubilair beter is, maar ook dan moet men opletten. Hout is soms behandeld met giftige stoffen. We proberen dus nog een stapje verder te gaan en niet alleen het gebruik van plastic af te raden, maar ook het gebruik van houten meubels die behandeld zijn met chemische stoffen, want ook dat kan een effect hebben.

De stoffen waarvan sprake in de studie zijn ondertussen voor een groot deel gereguleerd in het kader van Europese wetgeving, waaronder REACH, voedselveiligheid en cosmetica. Specifiek voor ftalaten werden de meest recente Belgische resultaten van ftalaatconcentraties bij kinderen van 6 tot 11 jaar verzameld in het kader van de Europese humaan biomonitoringstudies COPHES en DEMOCOPHES. Behalve ftalaten werden in deze studie ook de stoffen cadmium, kwik, cotinine en triclosan onderzocht.

De Belgische resultaten werden in november voorgesteld aan het brede publiek. Dezelfde dag werd specifiek voor ftalaten een rondetafelconferentie georganiseerd met alle betrokken milieu- en gezondheidsadministraties. De verkregen resultaten werden kritisch geïnterpreteerd in het licht van de stand van zaken van Belgische en Europese regelgeving, monitoring, onderzoek en preventie. Waar nodig werden concrete beleidsaanbevelingen geformuleerd. Die worden de komende weken verder uitgewerkt en geconcretiseerd door de Nationale Cel Leefmilieu-Gezondheid en zullen finaal aan de Gemengde Interministeriële Conferentie Leefmilieu en Gezondheid worden voorgelegd.

Die studie hebben we dus, ze is ons bekend. We hebben ze ontvangen in de loop van november. De wetenschappelijke correctheid op basis van die twaalf stalen wordt meegenomen in het overleg. Daar moet het een kans krijgen om besproken te worden.

De studie verwijst naar de vloerbedekking linoleum waar ik daarnet naar verwees. Kleine deeltjes pvc zouden kunnen vrijkomen uit een dergelijke vloer en een bijdrage leveren aan de totale hoeveelheid hormoonverstorende stoffen. Linoleum wordt nochtans gemaakt van natuurlijke grondstoffen en bevat geen pvc. Onze diensten zeggen dat linoleum wellicht wordt verward met vinyl vloerbedekking. Dat moet eens verder worden bekeken. Dat zal uiteraard op een ernstige manier gebeuren, rekening houdend met de studie die is uitgevoerd. Het is aangewezen om daar verder mee door te gaan en het verder met alle betrokken partijen door te nemen. Het is ook aangewezen om na te gaan of blootstelling aan endocriene stoffen in het binnenmilieu nog breder aan bod zou kunnen komen in de initiatieven die wij al nemen.

Mijnheer Sanctorum, ik denk dat wij dezelfde bezorgdheid delen, namelijk dat de gezondheid van onze kinderen heel belangrijk is. Het engagement was er al en zullen we absoluut voortzetten. We zullen ook de resultaten van deze studie meenemen in die groep en kijken of we bijsturingen moeten doen. Zoals ik heb geadviseerd, zijn we daar al mee bezig en wordt er over de gewesten en het federale niveau heen absoluut aandacht aan besteed.

Mevrouw Rombouts, ik ben het ook eens met u dat we voorzichtig moeten zijn in de communicatie. We mogen geen paniek veroorzaken. Het moet goed worden opgevolgd en we moeten de nodige maatregelen nemen, zonder nodeloos iemand ongerust te maken. Er is trouwens niet alleen het schoolmilieu, ook in het thuismilieu is er heel veel werk op het vlak van schoonmaakproducten, verluchting, ventilatie.

We zullen deze bijdrage in het achterhoofd houden en verder onderzoeken in het traject dat we al hadden uitgetekend.

De voorzitter: De heer Sanctorum heeft het woord.

De heer Hermes Sanctorum: Minister, ik dank u voor uw antwoord en voor de positieve attitude ten aanzien van de studie.

Het klopt natuurlijk dat het in zo'n debat over de resultaten van de humane biomonitoring niet gemakkelijk is om de nuance te bewaren. Als men de interviews beluistert en leest, dan

zal men merken dat de nuance wel degelijk wordt bewaard. We moeten inderdaad niet aan paniekzaaiërie doen, maar het gaat wel om een bezorgdheid die we au sérieux moeten nemen.

Ik denk dat in Vlaanderen nog nooit, zeker niet in kleuterklassen, zo'n grote hoeveelheid aan stoffen werd gemeten. Het bijzondere aan de receptortechniek is net dat er zo'n grote waaier van stoffen met een gelijkaardige activiteit – oestrogene activiteit – wordt gemeten. Normaal wordt één specifieke molecuule geanalyseerd. Hier werd dus een heel grote waaier aan stoffen geanalyseerd. Dat biedt een grote meerwaarde wanneer we het hebben over blootstelling van kinderen aan bepaalde stoffen. De link leggen naar waar het exact vandaan komt, is iets moeilijker. De volgende stap is daadwerkelijk nagaan welke stoffen er aanwezig zijn – daarom pleit ik voor verder onderzoek – en dan de link leggen met de mogelijke oorzaken. We weten dat de speelmatjes de hormoonverstorende stoffen bevatten.

Minister, u hebt daarnet iets gezegd over linoleum. Het was eigenlijk een tikfout in de studie, want ik heb contact opgenomen met die onderzoekers. Er werd een onderscheid gemaakt tussen tegels en geen tegels, en vinyl en linoleum werden onder één noemer geplaatst. Linoleum is echter een natuurproduct en het is vinyl dat pcb bevat en een aantal hormoonverstoorders kan afgeven. Het is inderdaad zo dat hout behandeld kan zijn, maar bij hout is er minder wrijving. Er is dus een groot vermoeden dat houten speelgoed beter kan zijn wanneer het gaat over blootstelling aan die stoffen.

In het verleden zijn er al studies gebeurd over de kwaliteit van binnenlucht van scholen, maar toen ging het over vrij gemakkelijk meetbare zaken zoals fijn stof en CO₂. De meerwaarde van deze studie is net dat er nu wel gegevens zijn over een aantal stoffen waar nog geen metingen over bestonden. Ik ben blij dat dit probleem wordt opgenomen in het overleg tussen scholen en een deel van de milieuadministratie of van Volksgezondheid en Welzijn. Ik ken die structuren niet zo goed.

Ik ben ook blij dat u de studie hebt. Minister, ik heb van tal van organisaties en instanties – de Europese Commissie, de FOD Economie, internationale consumenten- en milieuorganisaties – de vraag naar de studie gekregen. Ik heb ze ook doorgegeven, ook al moest ze nog wetenschappelijk worden gepubliceerd. Van Leefmilieu, Natuur en Energie (LNE) heb ik de vraag niet gekregen, wel van de Medische Milieukundigen. Ik veronderstel dus dat u ze via die weg hebt gekregen.

Minister Joke Schauvliege: Het structureel overleg bestaat uit het Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs, het departement Onderwijs, het Toezicht Volksgezondheid en het departement LNE.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■